

Oksana Korpalo

Przykarpacki Uniwersytet Narodowy
im. Wasyla Stefanyka, Iwano-Frankiowsk (Ukraina)
e-mail: oksana.korpalo@pnu.edu.ua
ORCID: 0000-0001-7356-442X

Daria Mytsan

Przykarpacki Uniwersytet Narodowy
im. Wasyla Stefanyka, Iwano-Frankiowsk (Ukraina)
e-mail: dariia.mytsan@pnu.edu.ua
ORCID 0000-0002-1430-7121

ПРИЗВИЩА УКРАЇНЦІВ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ, МОТИВОВАНІ ВЛАСНИМИ ІМЕНАМИ ПОЛЬСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ

Важливою родовою спадковою назвою особи, без якої вже протягом кількох століть не обходиться жодна людина, є її прізвище. Його поява зумовлена потребами суспільства. Воно виникло й офіційно закріпилось як естафета роду, яка передається з покоління в покоління і зберігає в собі інформацію про культурне, економічне і політичне життя предків.

Дослідження регіональної антропонімії дає важливий матеріал для діалектології, лексикографії, етимології, дериватології, порівняльного мовознавства тощо. Системне наукове дослідження українських прізвищ припадає на другу половину ХХ століття. Зібрано й проаналізовано прізвища окремих історико-етнографічних регіонів України, зокрема історичний антропонімікон Лемківщини [Панцьо 1995], Буковинського Придністров'я [Тарновецька 1990], Верхньої Наддністрянщини [Фаріон 1996], Лівобережної України [Глущик 2003], Житомирщини [Ящук 2008]; давні і сучасні прізвища: Закарпаття [Чучка 1970], Бойківщини [Бучко 1986], Гуцульщини Богдана Близнюк [Близнюк 1997], Опілля [Котович 2000], Північної Тернопільщини [Шеремета 2002], сучасні прізвища Південно-Східної України [Познанська 1983], Дніпровського Припоріжжя [Корнієнко 2004], Північної Донеччини [Булава 2005], Середньої Наддніпрянщини [Бабій 2007], Центральної та Східної Донеччини [Новикова 2008] та ін.

Проблема українсько-польських взаємовпливів у системі прізвищотворення ще недостатньо вивчена, хоча фрагментарно представлена у розвідках як українських, так і польських мовознавців. А між тим у словниковому складі кожної мови існує певний процент запозичених прізвищ, які відображають міжетнічні та між-

мовні контакти. Усе вищесказане зумовляє **актуальність** нашого дослідження, **новизна** якого полягає в тому, що в ньому здійснено аналіз прізвищ, мотивованих власними іменами польського походження. Носіями прізвищ є громадяни України, що мешкають у Східній Галичині, зокрема в містах Івано-Франківськ, Львів, Тернопіль. **Джерелом дослідження** послужили телефонні довідники Івано-Франківська (1992 р.), Львова (1999 р.), Тернополя (1998 р.). Вибірка становить 657 прізвищ, серед яких 319 зафіксовано тільки у Львові, 46 – лише в Івано-Франківську і 31 прізвище – у Тернополі. Решта прізвищ трапляються в двох містах, і лише 26 прізвищ повторюються в усіх трьох містах.

Матеріали і результати дослідження можуть бути використані при написанні порівняльних праць з української та слов'янської ономастики, у дослідженнях із лексикології та історії мови.

Щоб уникнути термінологічних непорозумінь, треба послідовно розрізняти поняття *прізвища українців* та *українські прізвища*.

Перше поняття протиставляємо поняттю *прізвища неукраїнців*, а друге – поняттю *чужомовні прізвища*, або *запозичені прізвища*. Критерієм розмежування понять *прізвища українців* та *прізвища неукраїнців* є національна належність їхніх носіїв, тоді як розмежувальним критерієм понять *українські прізвища* та *неукраїнські прізвища* для нас є лінгвальний, власне, етимологічний [Чучка 2011, XV].

Тобто до прізвищ українців у цій праці відносимо прізвища як власне українського походження, так і чужомовні лексеми, якщо їх носії є людьми української національності.

Незважаючи на значний взаємовплив польських і українських прізвищ, особливо в умовах мовного пограниччя, є низка ознак, які вказують на їх польське походження. Ю. Редько правомірно вважає, що такими ознаками є: „1) корінь слова, не вживаний в українській мові, 2) фонетичні властивості, 3) іноді польські суфікси або префікси (як правило, вони замінені аналогічними українськими)” [Редько 1966, 183].

До прізвищ польського походження зараховуємо передусім утворення, що передають семантику твірної основи етимона і не функціонують як апелятиви у лексичній системі української мови. Ця думка є загальноприйнятою, про що свідчать дослідження з цієї проблеми Дмитра Бучка [Бучко 1986], Романа Осташа [Осташ 1995], Віри Познанської [Познанська 1983], Стефанії Панцьо [Панцьо 1995], Юліана Редька [Редько 1966], Ірини Фаріон [Фаріон 1982], Павла Чучки [Чучка 1970] та інших. Зазвичай, ці запозичення існують на рівні діалектної апелятивної лексики і значення запозичених слів часто не збігається зі значенням їхніх етимонів у мові-джерелі: воно може звужуватися, розширюватися, а то й цілком змінюватися.

Для прізвищ-полонізмів, окрім виразного чужомовного значення твірних основ, властиві деякі фонетико-морфологічні ознаки,

до яких належать: збереження звукосполучень **рж** (*Вержбицький* / *Wierzbicki*); **ро, ло, ру, лу, ар** (*Гловацький* / *Głowacki*, *Врублевський* / *Wróblewski*, *Длугоборський* / *Długoborski*, *Твардовський* / *Twardowski*); передача носових буквосполученнями **ем, ен, ом, он** (*Генсьорський* / *Gęsiorski*, *Заремба* / *Zareba*, *Зайонц* / *Zajac*); у деяких позиціях польське **ó** передається буквою **у** (*Гурський* / *Górski*, *Підгурський* / *Podgórski*), а первісне **е** – звукосполученням **іо** (*Міодушевський* / *Mioduszewski*, *Ціолковський* / *Ciołkowski*) тощо.

У доволі рідкісних випадках зберігаються польські префікси, як наприклад, у прізвищах: *Пржевальський*, *Прживоровська*, *Пржеджемірський*, *Предземірський*, *Презимірський*, *Предзимірський*; *Пишбільський*, *Пишибіль*, *Пишибільський*, *Пишецький*, *Пишеченко* (від *przeczyc*); *Мендзевровський*. Щодо словотвірного критерію, то його малоефективність як визначальна ознака зумовлена спільністю багатьох словотвірних моделей як для польської, так і для української мов.

Усупереч тому, що стабільність прізвища є його фундаментальною ознакою, в українців, як і у більшості народів Європи, майже кожне прізвище як одиниця мови фактично може реалізуватися в кількох мовленнєвих варіантах. Головною підставою, яка дає змогу видозмінювати план вираження прізвища, є те, що прізвище нині вже вільне від зв'язку з поняттям. Прізвище вже не є абсолютно індивідуалізуючим знаком денотата: носіями одного і того ж прізвища можуть бути особи різної статі, покоління, жителі різних територій, які користуються різними мовами або діалектами однієї мови, різними системами письма. Ці фактори породжують велику кількість варіантів кожного прізвища на зразок: *Брезицький*, *Бржезицький* (від *brzoza* – *береза*); *Залеський*, *Залеський*, *Залецький*, *Залевський* (від *las* – *ліс*); *Зажицький*, *Зарецький*, *Зарицький*, *Заріцький* (від *rzeka* – *ріка*); *Заячківський*, *Заячковський*, *Заячківський*, *Зайончковський* (від *zajac* – *заець*) тощо.

Дискусійним і не до кінця вирішеним залишається питання класифікації прізвищ, що є дуже важливим у процесі вивчення та аналізу антропонімів. У сучасному слов'янському мовознавстві існують різні підходи до аналізу прізвищ – словотвірний, етимологічний, фонетико-морфологічний, лексико-семантичний, кожен з яких має свої завдання і специфіку. Поєднання або просто змішування цих аспектів зумовлює суперечності в питаннях класифікації та аналізу прізвищ.

Важливим для аналізу прізвищ є те, з чого постало кожне окреме прізвище, якою була допрізвищева семантика цього слова, які саме семантичні пласти лексики лягли в основу прізвищ.

Неоднакове використання різних пластів лексики при творенні прізвищ є однією зі специфічних особливостей кожної національної антропонімії. Отже, первісна семантика прізвищ має велику вагу [Чучка 1969, 385].

Своєрідну класифікацію прізвищ запропонував дослідник сілезької антропонімії Станіслав Роспонд. Виходячи із семантичних засад, учений поділяє сілезькі прізвища на сім великих груп, а саме: відапелятивні, відіменні, патронімні, відтопонімні, складні, запозичені та штучні [Rospond 1955, 206–207]. У цій класифікації дослідник протиставляє патронімні прізвища відіменним та відапелятивним, які в структурному плані, однак, можуть накладатися, тобто відапелятивні чи відіменні прізвища можуть бути одночасно патронімними і навпаки.

Досить оригінальною й дуже детальною є семантична класифікація Юзефа Бенеша. Усі сучасні прізвища Праги дослідник ділить на кілька великих семантичних груп: прізвища від хресних і давніх особових імен; прізвища від жіночих імен; прізвища від топонімних і топографічних назв; прізвища від етронімів; прізвища від назв тварин, рослин та неживої природи; прізвища від назв людини; прізвища від назв абстракцій. Кожна з груп має ще декілька підгруп [Beneš 1962, 350–353].

Польський дослідник Юзеф Бубак виокремлює три групи польських прізвищ: прізвища, утворені від власних назв; прізвища, утворені від апелятивів; прізвища незрозумілого походження. Зокрема, до першої групи він відносить прізвища, утворені від імен, назв місцевостей, назв етнічних і національних груп, до другої – прізвища, утворені окремо від польських апелятивів та апелятивів, запозичених з інших мов. Прізвища останньої групи, як зауважує вчений, є поза поділом, оскільки з різних причин їх неможливо достовірно проаналізувати й віднести до якоїсь групи [Bubak 1970–1971, 145–146].

У східнослов'янському мовознавстві семантичну класифікацію прізвищ пропонували Микола Бірила, Юліан Редько та Олег Трубаčov. Кожен з мовознавців робив це по-своєму. Наприклад, М. Бірила виділяв дві групи іменувань: прізвища від християнських особових імен, залишаючи поза увагою прізвища, в основі яких можуть бути власні імена слов'янського походження, та прізвища від апелятивних прізвищ. У другій групі вчений виокремлював прізвища, утворені від особових і неособових апелятивів. В окрему групу М. Бірила зараховував прізвища іншомовного походження та прізвища, що мають невиразну за походженням і значенням твірну основу [Бірыла 1963, 7–12], тим самим він, на думку П. Чучки, поєднував два суперечливі принципи – семантичний та етимологічний [Чучка 1969, 387], що зашкодило цій класифікації.

Не до кінця опрацьованою в цьому плані є також класифікація Ю. Редька. Вчений ділить усі прізвища за семантикою їх твірних основ на чотири основні: 1) прізвища, утворені від особових імен, 2) прізвища і топонімні назви, 3) прізвища, утворені за соціальною приналежністю або від назви постійного заняття, 4) прізвища, утворені за індивідуальними ознаками перших носіїв, та п'яту додаткову групу – інші шляхи виникнення прізвищ [Редько 1966, 9–80].

О. Трубачов вважав, що прізвища різних народів світу можна поділити на такі чотири групи: 1) прізвища від хресних імен, 2) прізвища від назв професій, 3) прізвища від поселень (назва села, передмістя) та 4) прізвиська в ролі прізвищ [Трубачев 1968, 12].

П. Чучка ділить усі прізвища Закарпаття за семантикою основ на три категорії, а саме: прізвища відіменні (прізвища, в основі яких лежать імена), прізвища відапелятивні (прізвища, в основі яких лежать апелятиви) та прізвища відтопонімні (прізвища, в основі яких лежать топоніми). Такий поділ сучасних прізвищ, однак, не є досконалим. Так, багато відіменних прізвищ, зокрема ті, що походять від дохристиянських імен, П. Чучка відносить до апелятивів, оскільки повного реєстру язичницьких імен немає, а надійних критеріїв розмежування давньої слов'янської лексики на апелятиви та власні особові імена ще не вироблено. Відтопонімні прізвища часом важко відрізнити від звичайних відіменних прізвищ, адже

...відтопонімні прізвища можна б і не виділяти в окрему групу, а розглядати їх у межах відапелятивних, як такі, що походять від звичайних катойконімів... чи відтопонімних прикметників [Чучка 1969, 388–389].

М. Худаш у своїй праці *До питання класифікації прізвищевих назв XIV–XVIII ст.* виділив три основні групи найменувань, які використовувалися як додаткові іменування при особовому імені до остаточної стабілізації прізвищ: апелятивні, апелятивно-антропонімні і власне антропонімні. Дослідник називає конкретні групи лексики, що входять до складу кожної групи найменувань. До *власне антропонімних назв* М. Худаш уже без подальшого поділу включає всі ті додаткові до особового імені назви, які оформлені посесивними та патронімними суфіксами [Худаш 1980, 135–160]. Саме цією класифікацією при лексичному аналізі прізвищ часто користуються дослідники регіональної антропонімії, при цьому нерідко розширюючи і доповнюючи класифікаційні розряди аналізованих ними прізвищ.

Загальноприйнятої класифікації прізвищ за семантикою їх твірних основ немає й досі, однак найчастіше за семантикою твірних основ слов'янські прізвищеві назви поділяють на три групи: прізвищеві назви, мотивовані особовими іменами; прізвищеві назви, похідні від апелятивів; прізвищеві назви, мотивовані топонімами з подальшою їх деталізацією.

Особові імена, як відомо, становлять найдавніший розряд власних назв. Вони з'явилися вже на світанку історії людства, коли ще не було ані прізвищ, ані найменувань за батьком, ані якихось інших власних особових іменувань людей.

Отже, особові імена стали першим за всю історію людства засобом словесної індивідуалізації та легалізації людини в суспільстві. Їх появу викликала необхідність однозначно виділити індивіда з-поміж решти членів відповідної сім'ї

чи роду. З тих пір особове ім'я персонально присвоюється кожному індивідові, який зростає в середовищі рідних чи близьких [Чучка 1969, 3].

У кожній мові власні імена, зокрема часто вживані імена та іменні варіанти людей, належать до числа найчастотнішої лексики. Кожна мова виробила свій специфічний іменник. Так, на думку Любомира Белея,

упродовж своєї багатвікової історії український іменник пройшов щонайменше три періоди свого розвитку: дохристиянський, християнсько-церковний та національно-державний [Белей 2010, 7].

Християнські імена – давньоєврейські, грецькі або латинські за своїм походженням – успішно засвоювалися всіма мовами у відповідний період їхнього розвитку (українською – після хрещення Русі).

Як вважає Іван Франко,

грецькі, латинські, а потрохи і жидівські імена власні перейняло християнство в свій календар і розширило їх по всьому світові як хресні імена; вони витиснули відповідні індивідуальні поганські (у нас – слов'янські) імена і своєю чергою послужили в модифікаціях, відповідних духові кожного язика також для витворення цілого ряду родових прозвищ [Франко 1982, 392].

Адаптація чужомовних християнських імен на слов'янському ґрунті відбувалася з урахуванням фонемної структури кожної мови. Наприклад, грецьке особове ім'я *Stephanos* < гр. *stephanos* 'вінок' [Трійняк 2005, 348] в українській мові закріпилося як *Степан*, рідше *Стефан*, в польській – як *Stefan*, *Szczepan*, в угорській – як *Istvan*. Таким чином, християнські канонізовані імена є спільними і для східних, і для західних слов'ян (та й неслов'ян), але саме адаптація їх до фонетичної та морфемної структури кожної мови, а також частота вживання з часом зумовили сприймання того чи іншого імені як українського (на зразок *Іван*, *Василь*, *Варвара*, *Олена*) чи польського (*Ян*, *Базиль*, *Барбара*, *Гелена*). Саме це дозволило нам уважати аналізовані українські прізвища, твірними основами для яких послужили частовживані у Польщі християнські імена, польськими за походженням.

Характерною рисою багатьох антропонімних систем, в тому числі і слов'янських народів, була традиція називати дитину за іменем батька. Жіночі імена у формуванні прізвищ менш продуктивні. Причиною цього були передусім екстралінгвальні чинники, зокрема традиція називати дитину за іменем батька чи діда, а по-друге, жіночих хресних імен набагато менше, ніж чоловічих (це засвідчує будь-який словник імен). Тому найчастіше твірними основами для прізвищ ставали саме чоловічі імена, причому прізвищ від імен набагато більше, ніж самих імен. Пояснюється це тим, що для творення прізвищ, а потім прізвищ використовувалися всі відомі в народі форми імен: зменшені, пестливі, скорочені, згрублі тощо. Кількість прізвищ, що

походять від імені, залежить також від його популярності, від наявності у розмовній мові варіантів імені.

Польське походження досліджуваних українських прізвищ є ймовірним, а часто й очевидним тоді, коли вони походять від християнських католицьких імен (у повній або зменшувальній формі) і виявляють типові польські ознаки, які, однак, інколи ідентичні білоруським чи українським, а вже на українському мовному ґрунті або зберегли відповідне фонетичне та морфемне оформлення польської мови, або були адаптовані до фонеморфемної структури української мови.

Як засвідчив аналіз зібраного мовного матеріалу, твірними для таких прізвищ послужило 57 імен: 41 чоловіче та 16 жіночих. Така велика кількісна різниця свідчить про те, що домінантними для утворення прізвищ польського походження все-таки є чоловічі імена. Більшість із цих імен стала основою для утворення не одного, а багатьох прізвищ.

Так, від імені **Адам**, яке має єврейське походження, вживається у Польщі від XII ст. у формах *Adam, Adem, Jadam, Adamek, Adaś, Adasiek* [*Skarbiec imion polskich (dalej SIP) 2006, 8*], похідними є прізвища *Адам, Адаменко, Адамець, Адамик, Адамів, Адамов, Адамович, Адамовський, Адамський, Адамчак, Адамчик, Адамчук, Адамюк, Адамьяк, Адашевський, Адашинський, Адащик*.

Амброзій (пол. *Ambroży*) – грецького походження, від слова *ambrosios*, що має значення ‘божий, безсмертний, святий’. У Польщі це ім’я вживається від XII ст. у формах *Ambrož, Ambroży, Ambrožek, Ambrožko, Jambroży, Bros, Brożek* [*SIP 2006, 20; Kupiszewski 1991*]. Від цього імені та його здрібнених форм маємо такі прізвища: *Амброз, Амброс, Амбросимова, Амброзьяк, Амброжій, Ямброс, Брозь, Брозьо, Брожик, Брожин, Брожко*;

Анджей (пол. *Andrzej*) – грецького походження, від слова *andros* (чоловік, муж) або *anderios* (чоловічий) і має значення ‘мужній, відважний’. У Польщі це ім’я вживається від XII ст. у формах *Andrasz, Andrzej, Jędrzej* [*SIP 2006; Kupiszewski 1991*] – *Єндревський, Єндржівський, Єнджієвський, Інжієвський, Інжейчик*.

Базиль (пол. *Bazyli*) – грецького походження, від слова *basileios* (*królewski*). До Польщі воно прийшло в добу середньовіччя з Візантії у формах *Basilius, Basył, Basylek* [*SIP 2006; Kupiszewski 1991*] – *Базавляк, Базовляк, Базелев, Базелюк, Базилева, Базилович, Базилевська, Базиленич, Базиленко, Базиликут, Базилина, Базилів, Базилюк, Базиляк, Базів, Базін, Базікова, Базовський, Базюк, Базюта, Базяк, Базякіна*.

Барабаш (пол. *Barabasz*) – арамейського походження, від слова *barabba*. Це ім’я має значення ‘син батька’. У Біблії таке ім’я мав лиходій, якого Пилат звільнив замість Ісуса. У стародавній Польщі цим іменем називали сиріт і дітей бідняків [*SIP 2006; Kupiszewski 1991*] – *Барабах, Барабаш, Барабашина, Барабашко, Барабашов*.

Бартош (пол. *Bartosz*) – польський варіант імені *Варфоломій*. Також трактується як старе польське ім'я (від слова *bartnik* або імені *Bartodziej*). У середньовічній Польщі воно вживалося у формах *Bartek*, *Bartel*, *Bartko*, *Bartuś* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Барташ*, *Бартин*, *Бартиш*, *Бартишевський*, *Бартік*, *Бартиш*, *Барткіс*, *Бартко*, *Бартосевич*, *Бартош*, *Бартошевський*, *Бартошик*, *Бартошин*, *Бартошинський*, *Бартошко*, *Бартош*, *Бартошук*, *Бартошик*, *Барціковський*.

Бенедикт (пол. *Benedykt*) – латинського походження, від слова *benedictus* (благословенний) або від *benedico* (говорити про когось добре, висловлюватися доброзичливо, когось хвалити). У Польщі вживається від XI ст. у формах *Benedykt*, *Benesz*, *Benio*, *Benuś* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Бенедикт*, *Бенедига*, *Бенедик*, *Бенедичук*, *Бенеш*, *Бенюк*.

Блажей (пол. *Błażej*) – латинського походження, від слова *blatio* (балакати, белендіти). Це ім'я має значення 'особа, яка заїкається або благає чи просить про щось у молитві' (останні два значення мають слов'янське походження). У Польщі вживається від XIII ст. у формах *Błaż*, *Błażej*, *Błażek*, *Błażko* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Блажевська*, *Блажей*, *Блажієвська*, *Блажевич*, *Блажків*, *Блажко*, *Блажков*, *Блащак*, *Блащей*.

Броніслав (пол. *Bronisław*) – слов'янського походження. Має значення 'той, хто боронить здобуту славу, славний оборонець'. Це ім'я гордо носили слов'янські лицарі, у Польщі воно поширене з XII ст. у формах *Branisław*, *Bronisław*, *Bronek*, *Brunisz* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Брон*, *Броневицький*, *Браницький*, *Брунець*, *Брунецька*, *Брунич*, *Броницький*, *Брониславський*, *Брунько*.

Вацлав (пол. *Wacław*) – слов'янського походження. Означає особу, яка здобуває славу. У Польщі це ім'я зафіксоване з XII ст. у формах *Wacław*, *Wenslaus*, *Więcesław*, *Wacek* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Вениславський*, *Венкович*, *Венслович*, *Венславович*, *Вацеба*, *Вацук*, *Вацко*, *Вацлав*, *Вацлавська*.

Войцех (пол. *Wojciech*) – старослов'янського походження. Називає воїна, котрий отримує задоволення від боротьби. Це ім'я зафіксоване в документах з 1218 р. Воно існувало у формах *Wociech*, *Wojciech*, *Wojtek*, *Wojtuś*, *Ciesiek* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Войтехівський*, *Войцехівський*, *Войцеховський*, *Войцехович*, *Войцик*, *Войцих*, *Войцицький*, *Войцицький*, *Войцович*, *Войтусік*, *Войтухів*, *Цесис*, *Цеснак*, *Цесьців*, *Цісик*, *Цісінський*.

Грегор (пол. *Gregorz*) – грецького походження, від слова *gregorikós*, що означає пильну, ревну особу, але також і таку, яка готова до нічних чувань і молитви. Це ім'я у Польщі відоме з XIII ст. На східних територіях воно існувало у формах *Gręhory*, *Hryhory*, *Zryć* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Гжегоцький*, *Гжесяк*, *Грегор*, *Грегура*, *Грегуль*, *Грегулець*, *Грегулецький*, *Грегорацук*, *Грень*, *Гресик*, *Гресь*,

Греськів, Гресько, Гретчук, Грецька, Грещук, Грегорович, Грегорійчук, Грет, Гретченко, Грецюк, Грецький, Грецах, Грещук, Гржесяк, Гржеський.

Еліаш (пол. *Eliasz*) – єврейського походження, походить від імені *Еліяшу* (Яхве є мій Бог), також його значення тлумачать як віруючий [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Еляшевський, Єляшевський, Єляшевський, Єляшов.*

Збігнев (пол. *Zbigniew*) – старослов'янського походження, таким іменем називали чоловіка, який багато гнівається, або того, хто повинен позбутися гніву. Зафіксовано в документах з 1097 р. у формах *Zbig, Zbych, Zbyszek* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Збігнев, Збішко.*

Зигмунт (пол. *Zygmunt*) – старонімецького походження, називає опікуна-переможця. Це ім'я у Польщі відоме з XIII ст., стало розповсюдженим за часів правління Ягеллонів. Популярними є здрібнілі форми: *Zygmus, Zyś* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Зигмунт, Зиско, Зіско, Зискін.*

Ідзі (пол. *Idzi*) – грецько-латинського походження і означає 'дубовий щит'. Згідно з іншою гіпотезою це ім'я походить зі старослов'янської мови і має значення 'йти до Бога', польський відповідник латинського імені *Egidiusz*. Егіда була чарівним щитом бога Зевса, звідси походить вислів 'під егідою' – під опікою, під патронатом. У Польщі це ім'я відоме з XII ст. [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Ідзік, Ідзик, Ідзьо.*

Казимир (пол. *Kazimierz*) – старослов'янського походження, від слів *kasi* (нищити) і *mir* (мир). Має значення 'прав мужньо і спокійно, керуй у мирі' або називає ту особу, яка не дає спокою своїм ворогам, старається встановити мир. До 1572 р., тобто до моменту канонізації св. Казимира, таким іменем могли називати лише членів династії П'ястів, потім воно стало одним із найпопулярніших польських імен [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Казимир, Казимира, Казимирова, Казимирович, Казмирчук, Казмирчук, Казмірський, Казмірко, Казмірчук, Казмірко, Казмірчук, Казмирук, Казмін, Казюк, Казюка, Казюта, Казько, Казьмир, Казьмирович, Казьмір, Казьмірчук, Казьо.*

Кароль (пол. *Karol*) – старогерманського походження, від слова *karl* (чоловік, мужчина) або скандинавського походження, означало: проста людина, селянин [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Кароль, Карольчук, Каролюк.*

Каспер (пол. *Kasper*) – перського походження, ймовірно, означало: королівський скарбник. У Польщі це ім'я нотується з XIV ст. [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Каспар, Каспаревич, Каспаров, Каспарський, Касперський, Каспришин, Каспрович, Каспрак, Касприк, Каспрів, Каспрівська, Каспрук, Каспрович, Каспрак.*

Конрад (пол. *Konrad*) – старонімецького походження, має значення: відважний, швидкий у порадах іншим. У Польщі популярне з XII ст.

Зафіксоване у формах *Kondrad, Konrat, Konrad* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Конрад, Конровська*.

Корнель (пол. *Kornel*) – латинського походження, від назви відомого римського роду *Cornelius*. Однак це ім'я у Польщі не було популярне [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Корнелюк, Корнеляк, Корнецька, Корнельчук, Корнило*.

Кшиштоф (пол. *Krzysztof*) – грецького походження, утворене від слів *Cristos* і *phero* (нести). Воно означає: той, хто несе (у собі) і визнає Христа. Цим іменем спочатку називали тільки польських аристократів, відоме з XIV ст. у різноманітних формах: *Kryst, Krystek, Krzyszt, Krzysztopor, Krzys, Krzyszek* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Кшисько, Кшиштопович, Криштаф, Криштафович, Криштоф, Криштон, Криштона*.

Ленарт (пол. *Leonard*) – старонімецького походження, утворене від слів *leo* (лев) і *hart* (сильний). Означає: сильний як лев. У Польщі популярне з XII ст., існує у формах: *Lenard, Lenart* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Ленартович*.

Лех (пол. *Lech*) – старопольського походження, з незрозумілою до кінця етимологією. Найбільш імовірно, що воно походить від слова *lścić* (діяти хитро, підступно). Можливо, що твірною основою було ім'я *Leszek*, яке вказувало на хитру особу, здатну обдурити інших. Найбільша популярність цього імені припадає на добу середньовіччя, потім вона стає меншою і тільки на межі XVIII–XIX ст. повертається [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Лех, Лехицька, Лехів, Лехницька, Лехновський, Лехнюк, Лехняк, Лехович, Леховський, Лешак, Лешик, Лешинський, Лешків, Лешко, Лешків, Лешков, Лешкович, Лешневський, Лешнівський, Лешновський, Лешо, Лешуков, Лещак, Лещанський, Лещар, Лещева, Лещега, Лещенк, Лещий, Лещик, Лещинин, Лещинський, Лещишак, Лещишин, Лещук, Лещюк*.

Марцин (пол. *Marcin*) – польський варіант латинського імені *Martius*, вказує на особу, яка пов'язана з богом Марсом. Згадки про це ім'я у Польщі датуються XII ст. [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Марцин, Марцелюк, Марценюк, Марценків, Марцинкевич, Марцинків, Марцинківський, Марцинковський, Марцишевський, Марцінковський, Марчевський, Марців, Марцюк*.

Мацей (пол. *Maciej*) – єврейського походження, від слова *Mattijah* (дар Ягве), існує з XIII ст. [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Мацей, Мацейко, Мацейчук, Мацела, Мацелюх, Мацеевський, Мацієвський, Маційовський, Мацієвич, Мацюк, Мацяк, Мацьків, Мацько, Мацьо*.

Еммануїл (пол. *Immanuel*) – єврейського походження, від слова *Immanuel* (з нами Бог) [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Менуїнська*.

Себастьян (пол. *Sebastian*) – грецького походження, утворилося від слова *sebastos* (гідний, поважний, славний). Латинським відповідником цього імені є *August*. Досить часто це ім'я зафіксоване як *Bastianus, Bastujan, Sebastian*. Відомі здрібнілі форми *Bastek, Bastuś*,

Sebek, Sobek, Sobuś, Sobiech [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – Собенко, Собечко, Собецький, Собкіс, Собко, Собкович.

Станіслав (пол. *Stanisław*) – старопольського походження, яке складається з двох елементів і називає особу, яка прославляє свій рід або є славною завдяки своєму становищу. Існує ще інше пояснення – особа, яка стане відомою. Належить до одного з найпопулярніших польських чоловічих імен (разом з іменем Ян). Відоме від поч. XVI ст., має багато варіантів зі значенням здрібнілості: *Stach, Stanek, Stanis, Stańczyk, Stańko, Stasiek, Stasio, Stasz, Staszek, Staś, Staśko* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – Станіславів, Станіславська, Станіславчук, Станішевський, Станіславишин, Станіщук, Станкевич, Станкович, Станчак, Станько, Станьковський, Стасик, Стасиків, Стасин, Стасинчук, Стасишин, Стасів, Стасовський, Стасінчук, Стасула, Стасюк, Стасяк, Стась, Стаськіс, Стасько, Стасьо, Стах, Стахів, Стахняк, Стахов, Стаховський, Стахув, Стахур, Стахура, Стахурський, Стахняк, Сташевський, Сташейко, Сташинський, Сташишин, Сташкевич, Сташкіс, Сташко, Сташков, Стащак, Стащинський, Стащишин, Стащук.

Теодор (пол. *Teodor*) – грецького походження, від слів *theos* (бог) і *doron* (дар). У Польщі це ім'я відоме з XII ст., знані теж варіанти *Chodor, Tader, Todor, Teoś, Todek* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – Теодорович, Тодер, Тодеренчук, Тодика, Тодорико, Тодоров, Тодоровський, Тодорчук, Тодосійчук, Тодосієнко, Тодосюк.

Томаш (пол. *Tomasz*) – арамейського походження, від слова *toma* (подвійний, близнюк). Одне з найбільш розповсюджених імен у світі, у Польщі зокрема. Здрібнілі варіанти імені: *Tot, Tomaszek, Totcio, Totek, Totuś* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – Томас, Томасевич, Томашева, Томашевич, Томашевський, Томашивський, Томасівський, Томащук, Томей, Томенко, Томенчук, Томин, Томін, Томкевич, Томкіс, Томочко, Томош, Томчак, Томчишак, Томчишин, Томчук, Том'юк.

Урбан (пол. *Urban*) – латинського походження, від слова *urbanus* (мешканець міста), має значення 'той, хто походить з міста' (колись так називали римлян) [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – Урбан, Урбанович, Урбановський, Урбанський, Урбанюк.

Фабіан (пол. *Fabian*) – латинського походження, від слова *faba* (біб). Називає особу, яка займалася вирощуванням бобів або їх торгівлею. Це ім'я відоме з XIII ст. [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – Фабіян, Фаб'як, Фаб'янський.

Францішек (пол. *Franciszek*) – германо-романського походження, від слова *Frank* (той, хто належить до племені франків). Означає: щирий, простий, вільний або вільнонароджений. У Польщі існує з XIII ст. у формах: *Franc, Francik, Franciszek, Franio, Franek, Franko* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – Францишко, Францкевич, Франів, Франкевич, Франкивський, Франковський, Франкіс, Франко, Франков, Франчук.

Чеслав (пол. *Czesław*) – слов'янського походження, складається з двох елементів і означає 'той, хто має вшановувати славу, або той, хто заслуговує на цю славу і честь'. Вживається з XIII ст. у формах *Czesław, Czasław, Czesik, Czesio, Cześ, Czeško* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Чеслів, Щеславський, Щецяк, Щесняк*,¹ *Щесюк*.

Шимон (пол. *Szymon*) – єврейського походження, від слів *szim on* (Бог вислухав). Ім'я відоме у Польщі з XII ст. як *Semen, Szyman, Szymek, Szymuś* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Шиманевич, Шиманович, Шиманський, Шимків, Шимко, Шимик, Шимок, Шимчук, Шимчишин, Шимушовський, Шимончак*.

Штефан (пол. *Stefan, Szczepan*) – єврейського походження, від слова *stephanos* (вінець, корона). Означає 'нагороджений вінком' (символом перемоги). У Польщі це ім'я було популярним в епоху середньовіччя. Форма *Stefan* використовувалась у вищих сферах суспільства, а варіант *Szczepan* – серед простого люду. На східних теренах уживалась форма *Stefan*. Відомі такі здрібнілі форми: *Stefcio, Stefek, Stefko, Stefuś, Stepan, Szczepan* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Шмено, Штефан, Штефанов, Штеф'юк, Штефанич, Штефанюк, Штефарук, Штех, Щепан, Щепанкевич, Щепанський, Щепанчук, Щепанюк, Щепаняк*.

Юзеф (пол. *Józef*) – єврейського походження, має значення 'хай Бог примножить (родину)'. Згідно з Біблією таке ім'я дала Рахіль своєму довгоочікуваному синові, у Новому завіті відомому як св. Йосиф Обручник. Це ім'я з XVI ст. до сьогоднішніх днів є досить популярним у цілому світі. У Польщі відомі такі його форми: *Hosyp, Jesyp, Josyf, Josyp, Jozef, Jożef, Jożep, Józef, Ożep*, а також здрібнілі варіанти: *Józio, Józek, Józik, Józiek, Józiu, Józwa, Ziuk, Ziutek* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Юзва, Юзик, Юзвак, Юзвенко, Юзвишин, Юзвюк, Юзвяк, Юзвич, Юзенчук, Юзефик, Юзефів, Юзефішин, Юзефович, Юзефчик, Юзич, Юзичинський, Юзичук, Юзков, Юзюк, Юзьвак, Юзьвяк, Юзьків, Юзьо*;

Якуб (пол. *Jakub*) – єврейського походження, означає 'хай Бог охороняє'. У Біблії цим іменем названо одного з близнюків Ісаака і Ребеки, який народився, тримаючи свого старшого брата Ісава за п'яту. У Польщі популярне з XII ст. як *Jakob, Jakub, Jakubek, Jakusz, Kuba, Kubiś* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Якуб, Якуба, Якубейко, Якубенко, Якубеня, Якубець, Якубечко, Якубивський, Якубик, Якубина, Якубицька, Якубич, Якубишин, Якубів, Якубінець, Якубішин, Якуб'як, Якубов, Якубова, Якубович, Якубовський, Якубська, Якубус, Якуб'юк, Куба, Кубай, Кубайовський, Кубайчук, Кубацький, Кубик, Кубицький, Кубич, Кубишин, Кубський, Куб'як*.

¹ Тут погоджуємося з думкою І. Трійняка, що укр. імене та прізвища з початковим Ш Щ запозичені з польської Штефан Штефаниши Штефко... Щепан, Щепанський, Щепанюк, Щепаняк, Щепанкевич [Трійняк 2005, 350].

Ян (пол. *Jan*) – єврейського походження, від слів *Jehu* (Ягве) і *channah* (ласка), означає ‘той, що тішиться Божою ласкою’. У Польщі відоме з XI ст. [SIP 2006, Kupiszewski 1991] – Яндзяк, Яндзя, Яневич, Яненко, Янечко, Яневський, Янець, Яник, Янина, Яницький, Янишевський, Янишин, Яні, Янів, Яніцький, Янішин, Янкевич, Янків, Янківський, Янкілевський Янко, Янковенко, Янковецький, Янковий, Янкович, Янковський, Янов, Яновицький, Янович, Яновський, Янош, Янощак, Янукевич, Януш, Янушевич, Янушевський, Янушкевич, Янушонок, Янущик, Янчевський, Янченко, Янчик, Янчилик, Янчинський, Янчишин, Янченко, Янчук, Янчукова, Янчур, Янчура, Янчишин, Янюк, Яняк, Янькова, Яньо; Ясевич, Ясейко, Ясеницький, Ясенко, Ясенович, Ясенчук, Ясиневич, Ясинецький, Ясиницький, Ясинишин, Ясиновський, Ясинський, Ясінській, Яскевич, Ясків, Яско, Ясковець, Ясов, Ясюк, Яськів, Яскін, Яско;

Яцек (пол. *Jacek*) – грецького походження, від слова *hyakinthos* (квітка гіацинта). У міфології це ім'я мав син Аміклеса і Діомеди. Інша версія – від старослов'янського слова *jaś* (їхати). У давнину воно мало значення ‘добрий наїзник’. У Польщі відоме з XIII ст. [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – Яцевич, Яцевський, Яцейко, Яцев'юк, Яценник, Яценишин, Яценко, Яцентюк, Яценяк, Ячечко, Яцик, Яцикевич, Яциків, Яциковський, Яцина, Яцинин, Яцинич, Яцинін, Яцинович, Яциняк, Яцишин, Яцинецький, Яцишин, Яців, Яцканич, Яцкевич, Яциків, Яциківський, Яцко, Яцков, Яцковська, Яцук, Яцула, Яцуляк, Яцульчак, Яцун, Яцунда, Яцуненко, Яцура, Яцута, Яцух, Яцухно, Яцюк, Яцюта, Яцюх, Яць.

Назви, утворені від жіночих імен, могли стати прізвищами не тільки дітей, але й чоловіка, якщо дружина була багатша від нього або більш знатного роду, або переважала особистими якостями – розумом, енергією тощо. Польський дослідник Ян Бистронь у зв'язку з цим пише:

У часи, коли прізвища встановлювались, досить часто траплялося, що діти одержували прізвище від матері, зокрема, коли батько рано помер, коли „приженився” до маєтку і стояв наче на другому плані і, нарешті, якщо дружина перевищувала чоловіка як індивідуальність [Bystroń 1936, 64].

Від жіночих імен, уважаємо, утворені такі прізвища:

Агнешка (пол. *Agnieszka*) – грецького походження, від слова *hagne*, яке має значення ‘чиста, дівоча, бездоганна’. У Польщі воно з'явилося разом з прийняттям християнства і було популярне у різних формах: *Agna, Agne, Agneta, Agnieszka, Jachna, Jagna, Jagusia* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – Агне, Ягна, Ягний, Ягнич, Ягнюк, Ягусевич, Ягнищак, Ягнищак.

Амалія (пол. *Amalia*) – не існує єдиної думки щодо походження цього імені. Деякі дослідники вважають, що воно має старонімецьке походження від слів *amel, amal* зі значенням ‘працьовитий’. За іншою

версією, це ім'я має старопольське походження від слова *amelija* (мішечок) або серб. *amajlija* (амулет). У Польщі воно відоме з XIV ст. *Amalcia, Amelcia*. Пізніше під впливом французької звучить як *Amelia, Amelka, Mela* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Амелін, Амеліна, Амелін, Мельський*.

Барбара (пол. *Barbara*) – грецького походження, від прикметника *barbaros*, називає кожного, хто не є греком (тобто іноземка). У польських джерелах це ім'я з'явилося у XIV ст. у формах *Barbara, Barbora, Barburka, Basia* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Барбара, Барбарак, Барбарич*.

Ванда (пол. *Wanda*) – найбільш імовірно, що це ім'я придумане і введене в ужиток польським хроністом Вінцентієм Кадлубком у XII ст. і може мати кілька варіантів свого походження: від старослов'янського слова *węda* (вудка), і від литовського *vandene* (русалка), і навіть німецького *Wenedka* (лужичанка, слов'янка). Поширеними були здрібнілі форми: *Wandeczka, Wandzia, Wandusia* [SIP 2006, Kupiszewski 1991] – *Вандаш, Ванденко, Вандзяк, Вандер, Вандишева, Вандьо*.

Гелена (пол. *Helena*) – грецького походження, від слів *hele* (блиск), *helane* (факел) або *selene* (місяць). Це ім'я було дуже популярним у Європі у XVIII і XIX ст. У Польщі перші згадки про нього датуються XII ст. Здрібнілі форми: *Helenka, Helciunia, Heleniusia* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Гелена, Голеневський, Голенкова, Голеновський, Єленевська*.

Дорота (пол. *Dorota*) – грецького походження, від сполучення слів *doron* (дар) і *Theos* (Бог); означає 'та, що прийшла на світ як Божий дар'. У Польщі зафіксоване у XIII ст. (письмова згадка датується 1385 р.) у формах *Dora, Dochna, Dorota, Doroteja, Dorcia* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Дорота, Доротяк*;

Ева (пол. *Ewa*) – єврейського походження, від слів *hajja* (бути) або *hawwa* (взята від чоловіка або та, що дає життя). Відоме з Біблії як ім'я першоматері Єви, котра порушила заповідь Бога. У Польщі відоме з XII ст., однак здобуло популярність значно пізніше, тільки у першій половині XIX ст. [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Евочка*.

Кароля (пол. *Karolina*) – старогерманського походження, від слова *karl* (чоловік, муж). Означає 'вірна чоловікові, віддана дому'. У Польщу прийшло тільки у XIX ст. або з Франції, або з Італії [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Каролі*.

Розалія (пол. *Rozalia*) – латинського походження, найбільш правдоподібно від поєднання слів *rosa* (троянда) і *lilium* (лілія). У Польщі це ім'я з'явилося досить пізно, у XVII ст. Відомі різні форми цього імені: *Rozalinda, Róża, Rozalka, Różia* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Розе, Розинська, Рожанська, Роженко, Ружанова, Ружанська, Ружевич, Ружевський, Руженко, Ружило, Ружинський, Ружицький, Ружичка, Ружницька, Рузак, Рузак*.

Софія (пол. *Zofia*) – грецького походження, від слова *sophia* (мудрість). На території Польщі популярне від XII ст. Пестливі форми: *Zofka, Zosia, Zośka* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Зосюк, Зосько*.

Стефанія (пол. *Stefania*) – жіночий варіант від імені Стефан. Найбільшу популярність це ім'я здобуло в Польщі на переломі XVII і XVIII століть. Пестливі форми: *Stefa, Sztefka, Sztefcia* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Штена, Штеф'юк*.

Сусанна (пол. *Zuzanna*) – ім'я цнотливої дружини Йоакима (грецькі і латинські переклади Біблії). У Польщі популярне з XIII століття. Пестливі форми: *Zuza, Zuzanka, Zuzia* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Зузан, Зузук, Зусик, Зюзин, Зюзін*.

Урсула (пол. *Urszula*) – латинського походження від слова *ursa* (ведмедичка). Означає 'мила і смішна, як молода ведмедичка' [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Урсул, Уршак, Уршуляк, Уршуляка*.

Юзя (пол. *Józefa*) – жіночий варіант імені Юзеф. Пестливі форми: *Józia, Józefka* [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Юзин, Юзич*.

Ядвіга (пол. *Jadwiga*) – старонімецького походження, від слова *hadu* (боротьба) і *wig* (бій). Означає: смілива жінка, та, що перемагає в бою. Польська форма німецького імені Hedwiga. До популярності цього імені колись доклалися дві відомі особистості: королева Ядвіга (XIV w.) і принцеса Сілезії св. Ядвіга (XII w.) [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Ядвіга, Яджак, Яджин, Ядвижня, Ядвижин*.

Яна (пол. *Janina*) – жіночий відповідник імені Ян. У такій формі це ім'я з'явилося в Польщі в XIX ст. Раніше було відоме як Яна або Йоанна [SIP 2006; Kupiszewski 1991] – *Янин, Янина*.

Таким чином, у словниковому складі української мови, як і будь-якої іншої, існує певна кількість іншомовних за походженням прізвищ. Аналізуючи прізвища, мотивовані власними іменами, мешканців трьох міст Галичини – Івано-Франківська, Львова, Тернополя, зауважимо кількісну перевагу таких прізвищ у Львові. Із 657 проаналізованих прізвищ 379 (що становить 57,7 відсотка від загальної кількості) зафіксовано у Львові, зокрема 319 із них тільки у місті Львів (решта – не тільки у Львові, а й у Тернополі та Івано-Франківську). Лише 26 прізвищ (3,9 відсотка) повторюються в усіх трьох містах.

Найчастіше твірними основами для прізвищ ставали чоловічі імена, причому прізвищ від імен набагато більше, ніж самих імен. Пояснюється це тим, що для творення прізвищ, а потім прізвищ використовувалися всі відомі в народі форми імен: зменшені, пестливі, скорочені, згрубілі тощо. Кількість прізвищ, що походять від імені, залежить також від його популярності, від наявності у розмовній мові варіантів імені. Як засвідчив аналіз зібраного мовного матеріалу, твірними для таких прізвищ послужило 57 імен: 41 чоловіче та 16 жіночих. Така велика кількісна різниця свідчить про те, що домінуючими для утворення прізвищ польського походження є чоловічі імена. Причиною цього були передусім екстралінгвальні чин-

ники, зокрема традиція називати дитину за іменем батька чи діда, а по-друге, жіночих хресних імен набагато менше, ніж чоловічих. Більшість імен стала основою для утворення не одного, а багатьох прізвищ. Серед найпродуктивніших імена Лех, Станіслав, Юзеф, Якуб, Ян, Яцек.

Жодна мова світу не існує без зв'язків, взаємовпливів та зіставлень з іншими мовами. Ця зовнішня єдність потребує глибокого опрацювання, адже будь-яке ґрунтовне наукове дослідження в одній мові дає можливість поглибити вивчення іншої, що зумовлює інтеграцію пошуків. Назрів час наукових досліджень власних назв різних територіальних обширів із вказівкою на джерело походження, що засвідчило б серйозну наукову силу українських ономастів на загальнослов'янському тлі. Вивчення регіональної антропонімії є цінним матеріалом для діалектології, лексикології, порівняльного мовознавства тощо. Перспективи дослідження вбачаємо також у нерозривному зв'язку ономастики з іншими суспільними науками – історією, культурологією, етнографією, соціологією, естетикою.

Бібліографія

- Ю. Бабій, 2007, *Прізвища сучасної Середньої Наддніпряниці: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01.*, Одеса.
- Л. Белей, 2010, *Українські імена колись і тепер*, Київ.
- М. Бірыла, 1963, *Беларускія антрапанімічныя назвы ў іх адносінах да антрапанімічных назваў іншых славянскіх моў*, Мінск.
- Г. Бучко, 1986, *Прізвище Бойківщини в період їх становлення і в наші дні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.02.*, Ужгород.
- Н. Булава, 2005, *Сучасні українські прізвища північної Донеччини: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01.*, Одеса.
- Б. Близнюк, 1997, *Сучасні гуцульські прізвища в історичному розвитку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01.*, Львів.
- Н. Вирста, 2012, *Прізвища Покуття, мотивовані назвами за місцем проживання чи походження „Вісник Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Філологія” nr XXXII–XXXIII.*
- С. Глушич, 2003, *Українська антропонімія у Генеральному описі Лівобережної України 1765–1769рр.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01.*, Київ.
- В. Котович, 2000, *Ойконімія Опілля XII–XX ст.*, Івано-Франківськ.
- І. Корнієнко, 2004, *Прізвища Дніпровського Припоріжжя (граматична структура, морфемна структура, лексико-семантична база, походження): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01.*, Дніпропетровськ.
- Ю. Новикова, 2008, *Семантико-словотвірна структура прізвищ центральної і Східної Донеччини: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01.*, Одеса.

- Р. Осташ, 1986, *Украинская антропонимия I половины XVII века. Мужские личные имена (на материале Реестра Запорожского Войска 1649 г.): автор. дисс. учен. степени канд. филол. наук: 10.02.02., Ужгород.*
- С. Панцьо, 1995, *Антропонимія Лемківщини*, Тернопіль.
- В. Познанська, 1983, *Антропонимия юго-восточной Украины: автор. дисс. на соиск. учен. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.02, Київ.*
- Ю. Редько, 1966, *Сучасні українські прізвища*, Київ.
- Н. Рувьова, 2004, *Антропонимія Західного Поділля кінця XVIII–XX ст.*, Івано-Франківськ.
- Л. Тарновецька, 1990, *Становлення українських прізвищ Буковинського Подністров'я: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01., Київ.*
- І. Трійняк, 2005, *Словник українських імен*, Київ.
- О. Трубочев, 1968, *Из материалов для этимологического словаря фамилий России: (Русские фамилии и фамилии, базующие в России)*, Москва.
- І. Фаріон, 1996, *Антропонімійна система Верхньої Наддністрянщини кінця XVIII ст.*, Львів.
- І. Франко, 1982, *Причинки до української ономастики*, Київ.
- М. Худаш, 1980, *До питання класифікації прізвищевих назв XIV–XVIII ст.*, Київ.
- П. Чучка, 1970, *Антропонимія Закарпаття*, Київ.
- П. Чучка, 2011, *Слов'янські особові імена українців: історико-етимологічний словник*, Ужгород.
- С. Шеремета, 2002, *Антропонимія північної Тернопільщини*, Івано-Франківськ.
- Л. Ящук, 2008, *Антропонимія Житомирщини XVI–XVII ст.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01., Київ.*
- J. Beneš, 1962, *O českých příjmeních*, Praha.
- J. Bubak, 1970–1971, *Nazwiska ludności dawnego starostwa Nowotarskiego, Wrocław–Warszawa–Kraków.*
- J. Bystroń, 1936, *Nazwiska polskie*, Lwów–Warszawa.
- W. Kupiszewski, 1991, *Dlaczego Agnieszka a nie Ines? Wybierz imię dla swojego dziecka*, Warszawa.
- S. Rospond, 1955, *Słownik nazwisk polskich*, Wrocław.
- Skarbiec imion polskich*, 2006, Wrocław.

**Прізвища українців східної Галичини,
мотивовані власними іменами польського походження**

Анотація

У словниковому складі кожної мови існує певна кількість запозичених прізвищ, які відображають міжетнічні та міжмовні контакти. Метою статті було виявити і проаналізувати прізвища українців Східної Галичини, мотивовані власними польськими іменами, розглянути різні принципи їх класифікації. Джерелом дослідження послужили телефонні довідники Івано-

Франківська, Львова, Тернополя. Вибірка становить 657 прізвищ, твірними для яких послужило 57 імен: 41 чоловіче та 16 жіночих. Більшість імен стала основою для утворення не одного, а багатьох прізвищ.

Матеріали і результати дослідження можуть бути використані при написанні порівняльних праць з української та слов'янської ономастики, у дослідженнях із лексикології та історії мови.

Ключові слова: антропонімія – прізвища – прізвиська – польське походження – ономастика.

***Surnames of Ukrainians of Eastern Galicia,
motivated by own names of Polish origin***

Summary

Surnames are an integral part of a person's family identity and accompany a person throughout their life. The study of regional anthroponymy is the basis for dialectology, lexicography, etymology, word formation, and comparative linguistics. This paper considers various principles of classification of surnames in general, and in particular it analyses surnames of Ukrainians from Eastern Galicia, motivated by their own Polish names. The source of the surnames was the telephone books of Ivano-Frankivsk, Lviv, and Ternopil.

The sample consists of 657 surnames, out of which 57 names were used: 41 male and 16 female ones. Most names became the basis for the formation of not one but many surnames.

The materials and results of the research can be used in writing comparative works on Ukrainian and Slavic onomastics, in research on lexicology and history of language.

Keywords: anthroponymy – surnames – nicknames – Polish origin – onomastics.

Adj. Monika Czarnecka